

пентръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 47.

Luni, 19. Noembrie.

1845.

РОМЪНИ ШИ ФАНАРИОЦІИ.

(Din Marazina istorik.)

Дакъ дин зилеле лѣи Міхаѣ ВВ. вітеазъ, Гречіи Църігрѣдені ші Рѣмеліоді*) веніці дн царъ съ фѣкксеръ несѣферіціи пѣтъптенілор. Ачеаста не о доведеще зп артикол ал трактатъ лѣи дела 1595 дн кеіат ла Белград днтре Міхаѣ ВВ. вітеазъ ші Сігісменд принцъ Трансільваніеі, дн каре се стіпълазъ ка нічі зп грек съ пѣ фіе прііміт дн слѣжвеле Статъ лѣи. Дѣпъ тоартеа лѣи Міхаѣ ВВ., ші мазіліа съкчесоръ лѣи съѣ Радъ Шерван ВВ., съ ашъзъ Домн Радъ Міхнеа ла 1613. Ачеаста фѣ чел дінтъіс принц каре вені дн еказн днсоціт де о тѣлдіте де гречі. Неоръндзеліле че ачеціа адъсеръ дн царъ тѣхпиръ таре не пѣтъптені. Ка дн тот давпа кънд опініа пѣвлікъ есте днтъръ-

татъ песте тѣсъръ, съ фортаръ комплотърі днтпотрѣва Домнъ лѣи ші а Гречілор. Ачестіа крѣзъръ атѣпчі къ вор пѣтеа дн пека дн съпѣе орі че маніфестаціе а опініеі пѣвліче, ші капетеле столпкъ лѣи Беркан, а кътърашъ лѣи Міхаѣ ші алтор опт тіпері воері къзъръ съпт секъреа гѣдеі. Пе съпѣеле ачестор мартірі ромъніі жѣраръ рѣсѣларе, ші о лѣптъ каре тревѣеа съ діе дѣъ веакърі днченъ атѣпчі. Атѣт есте де адевърат къ съпѣеле върсат дн лок д'а оторъ о опініе, о хрѣпѣе маі мѣлт, о днтърѣтъ, ші о фаче адесеа а тріѣтфа! Днтр'адевър чінчі ані пѣ трекъсеръ дѣпъ ачееа ші вестітѣл пахарпкъ лѣи лѣи Мехедіндеанъ ші къпітанъ Бъздъган прѣда ші тѣчелъреа тоді гречі дн царъ. Ачеаста фѣ о реакціе грозавъ, дар дреантъ. Гавріілъ ВВ. Мовіла рѣсѣлпъ дн аплъ зрѣторіѣ гречілор трѣгънд дн деапъ не ачеціі доі четъдені каре аѣ віне мерітат дела патріа лор. Дн домніа ачестѣіа, а Радъ лѣи ВВ. Міхнеа пентрѣ а доа оаръ, а фііѣ лѣи съѣ Алесандръ, а лѣи Алесандръ Іліеаш ші а лѣи Леон ВВ. саѣ дела 1618—1631, гречіи фаворизаціі де ачеціі Домні се днтѣлдірѣ іаръ ші дн царъ. Ромъніі іар фі ертат атѣпчі ші іар фі сѣферіт дн тіжлокъ лор, дака еі фо-

*) Прііп къвѣнтѣл гречі дн кърсѣл ачестѣі артикол тревѣе а днделече пѣмаі не чеі дн Константінопол ші дн Рѣмеліа ші маі къ деосевіре не чеі д'ѣнтѣіс къпоскъці маі де овѣе съпт пѣміреа де фанаріоді. Сдрѣвѣпа націе еленікъ де асъзіі не каре поі о іѣвѣт ші о респектъм съ деосевіде де фанаріоді, не каре днсѣшї еа дї зраде ші дї депъртеазъ де сѣнъл еі. —

лосиндъсь де есперинда трекътъ ар фї авт о пвртаре дндевантъ. Дар, еї ера дптрѣтаді шї врзръ съшї аївъ реакція лор. Атѣнчї цара дп деснерандъ съ рїдїкъ съпт ага Матеї Басарав, ворпїкъл Аслан, спѣтарѣл Горган, пахарпїкъл Барвѣ Предеска, спѣтарѣл Міхаїл Кодофеант, сязцерѣл Дѣмїтрѣ Фїлішант, вїстіерѣл Мітреа шї алдї воерї. Леон ВВ. дп темереа са сокотї къ ва дмпѣка рѣскоала, дѣнд ла 1631 Ізміе 23. зп хрїсов прїп каре съ ісгопеа тодї гречїї дїп царѣ (везї актѣл Nr. 1). Дар акъм ера преа тѣрзїѣ. Ел тревзї съшї ласе шї тронѣл дп стѣпнїреа лѣї Матеї Басарав капѣл партїдеї патриотїче. Ачелваншї лѣкрзрї съ петречеа атѣнчї дп Молдова; знде попорѣл револтѣндъсе дп Іашї шї дп тоатѣ цара Гречїї съ ісгопеа дїппрезвѣ къ Домнѣл лор Александрѣ ВВ. Іашї. Матеї Басарав дндатѣ че се зркъ пе трон съ сімі съ вїндече тоате релеле че гречїї фѣкзсерѣ шї десровї шї монастїрїле дѣрїї дпкїпате де дѣншїї ла монастїрїле гречесїї. Ромѣнїї рѣсѣларѣ дп кѣрцереа ачесїїї домнїї; інсїтѣдїї тѣптѣїтоаре се фѣкзръ; цара съ дптемеїе шї прогресѣ іѣте; шї армателе поастре се аконерїрѣ де глорїе пе маї тѣлте кѣмпзрї де вѣтае. Ъа грек дпсъ, зп сїпгѣр грек фѣ дп старе пѣмаї дптрѣн ав съ дѣрапене тот вїнеле че фѣкзсе Матеї ВВ. дптрѣо домнїе де дѣбзечї анї, шї съ дптоаркѣ драгостеа дѣрїї кѣтре дѣлсѣл дп зрѣ. Дѣпъ зрїсіта депѣртаре дїп сїзжѣл а хрѣпїторѣлвї вїстіер Строе ла 1652 (везї актѣл Nr. 2), Матеї ВВ. фѣкѣ грешала де дпкредїндъ ачестѣ міністерїз зпїї маї маре тѣлхар: зп грек анѣме Гїнеа Цскалѣ. Тїранїїле шї хрѣпїрїле аче

стѣї тїкѣлос револтѣ пе тоатѣ лѣмеа шї маї къ сеамѣ арматата. Цара кѣлѣ атѣнчї дптрѣо грозавѣ анархїе. Костандїн Басарав зркѣндъсе пе трон ла 1655 дпої хрїсовѣл лѣї Матеї ВВ. дппотрїва Гречїлор шї а десровїреї монастїрїлор. Цара с'ар фї рѣдптемеїат съпт дѣпсѣл, дар рѣскоалеле осташїлор шї іптрїцелеле гречїлор ла Константїнопол дп рѣстѣрпарѣ ла 1659. Атѣнчї зп грек Міхнеа се зркъ пе трон. Ъра ачестѣїа шї реакція лѣї асѣпра Ромѣнїлор фѣ кѣмплїтѣ. Дп маї тѣлте рѣндѣрї се тѣчелѣрїрѣ о тѣлдїме де пѣтѣптенї. Дп домнїа ачестѣїа, а лѣї Георге шї Грїгорїе Гїка шї а лѣї Радѣ Леон, саѣ дела 1658—1668 Гречїї съ дптѣлдїрѣ іарѣшї дп царѣ, шї къ дѣншїї съ дптѣлдїрѣ шї сѣферїрїле еї. Дп ачел дїп зрѣтѣ ан Радѣ Леон ВВ. възѣндъсе мазїлїт де поартѣ дѣпъ пѣлѣцереа воерїлор, мїжлочї л'ачестїа ка сѣл ерте шї сѣл прїїмеаскѣ іарѣшї Домнѣ, къ фѣгѣдѣїала къ ва скоате тодї гречїї дїп царѣ. Боерїї съ дпвоїрѣ. Дар Радѣ ВВ. възѣндъсе дптѣрїт дп домнїе дпшї кѣлѣкѣ фѣгѣдѣїала шї се дптоарсе дїп Константїнопол дпкѣпжѣрат де зп маї маре пѣтѣр де гречїї. Ачесїїа атѣнчї се порнїрѣ к'о фѣрїе пѣоѣ асѣпра пѣтѣлтенїлор. Дѣпъ че отрѣвїрѣ маї дптѣїз пе вредпїкъл патриот логосѣтѣл Дрѣгїчї Кантакзїно, фѣкзръ комплот дпппрезвѣ къ Домнѣл съ омоаре пе тодї воерїї пѣтѣптенї. Ачесїїа лѣвнд весте кїар дп зїоа хотѣрѣтѣ пептрѣ зчїдере, (3. Декемвріе 1669) скѣпарѣ дп мїтрополїе ла Влѣдїка Теодосїе знде трѣгѣнд клопотеле шї адѣлѣндъсе пополѣл шї осташїї дпїпрежѣрѣл лор, трїмїсерѣ рѣспѣлне ла Домнѣ ка съ говеаскѣ пе гречїї дїп

царъ. Домнѣл възънд невоѣа фѣ сіліт съ се плече ші дете ла Декемвриѣ дн 9. зп хрисов пентрѣ ачеаста (везі актѣл Nr. 3). Кърънд дѣпъ ачеѣа поарта дл мажълі. Дн domnia лѣі Antonie BB. цара рѣсѣлѣ, дар пентрѣ скърт тѣпн, къчі дѣпъ мажъліа лѣі ла 1672 вѣнд Домнѣ іаръші Григоріѣ Гіка ші дн зрѣлѣ Дѣка Рѣмеліотѣ, Гречіі се дѣлѣдѣрѣ ші інтрѣцеле ші дн-пѣларѣа пѣтѣптенілор днчепѣрѣ. Дн порочіре днсъ, ачеаста пѣ цѣнѣ мѣлт, къчі ла 1679 Шерван Кантакъзѣно се зрѣлѣ пе трон. Дн domnia ачестѣіа ші а свѣчесорѣлѣ съѣ Костандін Брѣпковѣанѣ інтрѣцеле Гречілор съ прекъртарѣ ші цара съ лініці, ші днчепѣ а съ днтемеіа. Гречіі атѣпчі възънд къ цара ле свѣпъ днп тѣлѣ съ гѣтѣрѣ съ деа о ловітѣрѣ хотѣрѣтоаре. Ыліе днп фаміліле фанаріотіѣе прекърт Маврокордаціі афлѣндѣсе дн таре інфлѣвѣндѣ ла поартѣ інтрігарѣ, ші дн доі ані капетеле Бранковенілор, Кантакъзѣнілор, Вѣкѣрѣщлор, Дѣдѣщлор къзѣрѣ съпѣт съкѣрѣа оттоманѣ, ші фанаріотіі довѣндѣрѣ пе сеатѣле къ хотѣрѣре тронѣл ромѣнѣскѣ.

Ноі пѣ воім ачі съ дескрім domnia фанаріотілор дн царѣ, пічі старѣа де жалѣ дн карѣ еі а адѣсо. Цѣпта ачестѣі артікол фѣнд пѣтаі а арѣта дн скърт деосевітеле фазѣ а ачестѣі лѣпте де дѣѣ веавѣрѣ днтре ромѣні ші фанаріоті, спре дн-дѣлецѣреѣ актѣлор ачі алытѣратѣ. Фанаріотіі ші domnia лор дн царѣ с'аѣ жѣдекат де маі тѣлці скрііторі къ талант. Ын грек днсъші, D. Zaloni а зіс пентрѣ дѣпшіі: „Пацінеле історіѣі Молдавіѣі ші Валахіѣі де вор фі скрісе де о тѣлѣ таре, пѣпѣртінітоаре ші independentѣ вор фі

pline де актѣле арвітратѣре але ачестор пѣоі деспоці. Непорочіціі лѣквіторі а ачестор провинѣе трѣвѣе а се днфѣора пѣтаі ла азъл пѣміреі: фанар ші фанаріот. *)“ Кѣ зркарѣа дефінітѣлѣ а фанаріотілор пе тронѣл ромѣнѣскѣ, лѣпта днтре еі ші пѣтѣптені пѣ се прекъртѣ, де ші актѣл ера інегалѣ. Дар, свѣлетеле алесе карѣ апѣр о прічіпѣ съѣлѣтѣ ші вор съ се жѣртѣеаскѣ пентрѣ дѣпса пѣ калкълеазѣ пѣтеріле врѣж-ташълі. Асѣл вѣртѣосѣл мітрополіт Антѣм ші воеріі Брезоіанѣ, Оведѣанѣ, Бенѣцѣскѣ, Голѣскѣ, сѣрдарѣл Барѣл Корнѣа че съ деосевірѣ атѣпчі ка капетеле опозіціѣі къзѣрѣ маі тоці жѣртѣе патриоті-тѣлѣі лор. Кѣ пѣрѣдѣреѣ ачестора лѣпта маі днчѣтѣ. Фанаріотіі ера дн тоатѣ пѣ-тереѣ лор. Еі съѣшіарѣ атѣпчі веѣеа поа-стрѣ констітѣціѣ, ші стрікарѣ овічѣізріле чѣле възне але дѣрѣі. Ла 1753 лѣпта ре-днчепѣ. Дн 21. Маіѣ фѣнд церемоніѣ ла мітрополіѣ, Влѣдіка Неофіт фолосі-дѣсе де о днспѣтѣ че съ адѣцѣсе днтре воеріі ромѣні ші грѣчі лѣѣѣ крѣчѣа дн тѣлѣ, ші дндрѣпѣтѣндѣсе кътре воері ші попорѣл адѣпат стрігѣ: Ырмацімі. Асѣл днсоціт ел терсе ла Канідіѣваша че се афла дн Бѣкѣрѣщі, ші адеверірѣ къ тоціі жалѣа че зп меделнічѣрѣл Шефѣнаке дѣдѣсе ла поартѣ дн контра Домнѣлѣі Ма-тѣіѣ Гіка BB. Трѣі зіле днсъ дѣпъ ачеѣа, мітрополітѣл волпѣвѣндѣсе, грѣчіі мітѣірѣ пе доктор, карѣ дн дете о докторіѣ аша де таре, днкът сѣрманѣл влѣдікѣ днѣвѣні. Грѣчіі атѣпчі скоасѣрѣ къ ел ера пѣвѣл кънд а фѣкѣт ачеѣа вѣрѣднікѣ фанпѣ.

*) Essai sur les Fanariotes par Marc-Philippe Zallony. Marseille 1824. p. 249

Ефектѣ ачестеі дѣтѣплѣрї фѣ дїн-
гр'о парте скїтвареа Домнѣлѣ, іар дїн-
гр'алта меделнїчерѣл Шефанакѣ шї Дѣдескѣ
капетеле опозиціеі се есіларѣ ла інсѣла
Mітілінѣ.

Т'оте ачесте дѣпрежѣрѣрї фѣкѣрѣ пе
пѣтѣптенї сѣ се впеаскѣ маї стрѣнс дѣ-
тре дѣншї; ачееа че дї дѣпвтернїчї ас-
фел дѣкѣт ла 1755 еї пѣтерѣ сѣ дѣпѣ
kondїїле лор Домнѣлѣ Konstandin ВВ.
Цехан, шї сѣ'л сілеаскѣ сѣ гопеаскѣ пе
маї тѣлї гречї дїн царѣ. Есілареа а дої
фрадї Вѣкѣрещї ла Кїпрѣ, знде сѣ прѣ.
пѣдї зпѣл дїнтр'ѣншї, пѣ дескѣражѣ де
лок пе ротѣнї, шї ла 1763 еї респѣсерѣ
фанарїодїлор рестѣрпѣнд пе Konstandin
ВВ. Маврокордат, шї пе о сеамѣ де фа-
нарїодї пе каре поарта дѣпѣ плѣндереа
лор, дї есілѣ ла інсѣла Mітілінѣ. Ърїтѣ-
торѣл Домнѣ Konstandin ВВ. Цехан врѣнд
сѣ'шї рѣсѣзне аспра ротѣнїлор вѣгѣ дѣ
лапѣрї шї дѣкїсе дѣ темпїде маї петодї
воерїї. Попорѣл Вѣкѣрещѣлѣ атѣнчї сѣ
ревоалтѣ шї дї скапѣ, іар тїкѣлосѣл де-
спот де фрікѣ сѣ отрѣвеще сїнгѣр. Сѣкче-
сорѣл шї фрателе ачестѣїа Стефан Рако-
вїдѣ прїгонїнд шї дѣкїзѣнд іаршї пе
воерї; о ал доїлеа револтѣ дї словоаде.
Домнѣл атѣнчї врѣнд сѣ дѣпаче пе ро-
тѣнї дете зп хрісов прїн каре рѣпеще
дрептѣрїле чївїле шї політїче дѣ царѣ,
Гречїлор шї тѣтѣлор стрейнїлор кѣм Ал-
банезїї, Сѣрвїї шї алдїї афарѣ де Молдо-
венї каре дїн времїле челе маї веки с'а
прївїт де пѣтѣптенї. Де атѣнчї лѣпта а
тот копїнѣат пѣлѣ ла 1821, кѣнд дѣсѣфѣр-
шїт інсѣрекціа лѣї Тѣдор Владїмїрескѣ о
дѣкее, пе скѣпѣ де фанарїодї шї цара дѣшї
редовѣндї векиле самѣ дрептѣрї. N. B.

К Р Ъ Ч Е А Д І Н К А С Ъ,

с а ѣ

Че есте а се сокотї деспре вѣтѣл ракїлѣї?

К а п. IV.

Кѣм се дїспѣтѣ дѣранїї кѣ прео-
тѣл лор.

Ън дѣран. Сѣ іердї, пѣрїнте! дѣ-
сѣ тїе тї се веде недеслѣшїт, кѣ ракїлѣ
пѣ ар фї хрѣнїтор; кѣчї се ферѣе дїн се-
карѣ, аша дар тревѣїе сѣ фїе дѣтѣрїтор.

Преотѣл. Ракїлѣ пѣ се ферѣе дїн
сѣкарѣ аша кѣм а лѣсато Дѣмпнезеѣ сѣ
креаскѣ, чї се ферѣе дїн малт. Малтѣл а-
честа вїне кѣ се гѣтеїде дїн сѣкарѣ, аче-
ста дѣсѣ атѣнчї се фаче кѣнд сѣкара сѣ
пѣне дѣ доспеалѣ, прїн кареа прекѣт
сѣ шїе се скїтѣвѣ кѣ тотѣл. Дрепт а-
чееа пѣ се поате зїче кѣ дрептѣл, кѣ ра-
кїлѣ се гѣтеїде дїн сѣкарѣ саѣ дїн орї ка-
ре алтѣ вѣкатѣ. Дѣ сѣкарѣ, картофї (пї-
чїочї) шї дѣ тоате фрѣптеле сѣнт доатѣ
сѣвстанѣе, адїкѣ фѣрїнѣ (шї ачеста е че
хрѣпеще шї дѣтѣреще) шї спїртѣл (шї
ачеста е че адѣче дѣтѣтареа). Ферѣв-
торѣлѣ де ракїѣ пѣї пасѣ де пѣрїїле де
фѣрїнѣ хрѣнїторѣе дїн сѣкарѣ, чї дѣ таїе
капѣл дѣпѣ спїрт, каре маї алес се паше
прїн доспеалѣ шї се афѣл дѣ малт. Спїр-
тѣл ачеста арѣ дѣсѣшїтатеа де сѣорѣ шї
се рѣдїкѣ дѣ сѣс, дѣдатѣ кѣм се дѣкѣл-
зеще саѣ се дѣфервїнтѣ кѣлдареа дѣ ка-
реа се афѣл малтѣл. Шї асфел дѣкѣр-
гѣнд прїн дѣвї се івеще ракїлѣ, пе каре
дѣ веа отѣл. Іарѣ че аї рѣмас, адїкѣ
пѣрїїле хрѣнїторѣе дїн фѣрїнѣ ле капѣтѣ
вїта де дѣгрѣшат.

Ън дѣран. Пентрѣ ачееа се дѣгра-
шѣ вїтеле аша дѣ вїпѣрсѣрїї, кѣ еле ка-

пътъ пърдѣле хръниторе дѣн фъринъ; ѣръ отѣл се всъкъ, дънсѣл веа спѣртѣл стрѣкѣтор.

Преотѣл. Аша ѣ, кѣчѣ о аратъ еспе-рѣнда, кѣчѣ фѣндкѣ ракиѣл пѣ се фаче дѣн пърдѣле фъринеѣ де сѣкаръ, аша пѣ пѣте пѣчѣ хрънѣ пѣчѣ а дѣтѣрѣ.

Ън месерѣш. Дѣкѣ зна, пъринте: отѣл сѣмте тотѣшѣ о дѣтѣрѣ повъ дѣн сѣне дѣпъ че а веѣт ракиѣл, че аша де дѣведерат се сѣмте пѣ се пѣте неѣа.

Преотѣл. Воѣ аведѣ тоатъ дрепта-теѣ; воѣ сѣмдѣдѣ о вѣадъ поѣъ, о мѣшкаре поѣъ неовѣчѣвѣтъ прѣн вѣне: сѣнцѣле ѣ ка-ре се пѣне дѣн о вѣлѣвѣре нефѣреаскѣ, не-време свѣт каре се дѣтѣрѣтъ ка де тѣ-трѣче шѣ се дѣтѣнд, ачѣеѣ дѣсѣ пѣ ѣ пѣ-тере повъ! О тѣлѣвѣщѣ даръ преѣ стѣн-тѣт ачѣеѣ че сѣмдѣ, де време че асѣт дѣ-тѣрѣтаре а пѣвелор шѣ асѣт гоѣпъ не-дѣмерѣтъ а сѣнцѣлѣ о прѣвѣщѣ де о пѣ-тере шѣ тѣрѣ повъ. — Ракиѣл пѣ ѣ алѣ декѣт че ѣ пѣntenѣл шѣ гѣрѣвѣчѣл пѣнтрѣ кал. Калѣл остѣнѣт маѣ сѣре дѣкѣ одѣтъ, дакѣл дѣмпѣнѣдѣ (дѣмпѣntenѣ) шѣл вѣдѣ, шѣшѣ адѣпъ тѣте пѣтерѣле че ле маѣ арѣ; аѣ грѣшѣ дѣсѣ кѣ тотѣл, дакѣ аѣ зѣче: аѣ вѣпѣтат пѣтерѣ повъ прѣн гѣрѣвѣчѣл теѣ, шѣ сѣ дѣмпѣтерѣт прѣн ачѣла де поѣ! Пѣ-тереѣ повъ пѣ ѣ дѣн гѣрѣвѣчѣл, чѣ ѣ дѣн хрѣпъ, шѣ де лѣѣ вѣте шѣ де лѣѣ дѣмпѣ-тѣна не калѣл остѣнѣт орѣ кѣт де тѣлѣт, дѣнсѣл ар тот сѣрѣ шѣ ар тот да кѣ пѣ-чѣорѣле де дѣн дѣрѣт, дар аѣ грѣшѣ фѣрте тѣре де аѣ зѣче: акѣм вѣд кѣ гѣрѣвѣчѣл теѣ лѣ дѣмпѣтерѣт де поѣ! — Воѣ ведѣдѣ дѣн тѣте ачѣстѣѣ, кѣ ракиѣл дѣтѣрѣтъ шѣ дѣкорѣдѣ не ом, аша кѣт шѣ рѣстѣл пѣ-терѣлор сѣле дѣкѣ ле дѣнтрѣвѣндѣ. Де

ачѣ вѣне, кѣ ракиѣл де тот дѣн свѣте дѣн пѣтерѣ не лѣкрѣторѣл остѣнѣт, кѣчѣ пѣсте ачѣѣ дѣкорѣдѣчѣне тѣѣстрѣтѣ пѣмаѣ де-кѣт вѣреѣзъ о лѣнѣзѣре тѣѣстрѣтѣ. Деѣтѣ тѣртѣрѣсѣск шѣ ачѣѣ лѣкрѣторѣ карѣѣ пѣ маѣ веѣѣ ракиѣл, кѣ акѣм дѣпъ лѣкрѣ пѣ ар фѣ аша де остѣнѣдѣ шѣ кѣпрѣншѣ ка маѣ пѣнѣте, шѣ кѣ лѣ ар фѣ лѣкрѣл маѣ вѣшор. Дрепѣт дакѣ лѣкрѣторѣл дѣн лок де акѣм-пѣра ракиѣл шѣ ар кѣмпѣра пѣне, дѣн ачѣеѣ шѣ ар сѣѣе тѣрѣпѣл пѣтерѣ пове шѣ асѣел сѣ ар реѣкѣщѣга пѣтерѣле пѣрдѣте; дѣнсѣл ар лѣкра атѣнѣ маѣ дѣделѣнѣѣѣе шѣ маѣ амѣсѣрат дѣторѣлор сѣле! Дар ракиѣл шѣ гѣрѣвѣчѣл пѣ даѣ пѣтерѣ пове; пѣ реѣдаѣ че ѣ пѣрдѣт, чѣ мѣстѣѣск че а маѣ рѣмас, дѣн остѣнеск не лѣкрѣтор шѣ адѣк маѣ тѣрѣзѣ о лѣнѣзѣре маѣ марѣ.

Ън месерѣш. Акѣм тоате мѣ сѣѣѣ деслѣшѣт, шѣ тот маѣ тѣлѣт пѣрѣвѣд кѣ а-дѣвѣрѣл чѣл де поѣ десѣкоперѣт пѣ се пѣте рѣсѣфѣла прѣн пѣмѣк. Азѣ дѣсѣ ам дѣвѣдѣт шѣ ачѣеѣ, кѣ ракиѣл ѣ дѣншелѣторѣл чѣл маѣ рѣѣ; ел пѣ дѣ вѣнеме че апрѣмѣте шѣ пѣсте ачѣеѣ дѣн дѣче дѣн стрѣкѣчѣзѣне (пѣ-рѣре) не ачѣла каре ѣ се свѣзѣне! Дар, пѣ-рѣнте, пѣнтрѣ че пѣ сѣѣѣ зѣс ачѣстѣѣ маѣ де тѣлѣт месерѣшѣлор шѣ дѣрапѣлор?

Преотѣл. Даѣкѣ лѣ ашѣ фѣ шѣѣт маѣ де време ѣвѣдѣѣ теѣ фѣѣ, вѣ лѣ ашѣ фѣ спѣс де тѣлѣт. Чѣ фѣндкѣ ракиѣл дѣн атѣѣта тѣ-сѣрѣ сѣ лѣдѣт пѣмаѣ дѣн чеѣ дѣн вѣртѣ 60 аѣнѣ, аша пѣ ѣ сѣѣѣ шѣѣт десѣкоперѣ вѣртѣрѣле маѣ пѣнѣте ка акѣм.

Ън дѣрап. Дѣсѣ даѣкѣ ракиѣл пѣ дѣ-тѣрѣѣе пѣчѣ хрѣпѣѣе, аша пѣчѣ дѣн пѣте дѣнтрѣвѣнда лѣкрѣторѣл ла а сѣ тѣлѣкѣ а-тарѣ.

Преотѣл. Ачѣеѣ ѣ кѣѣр вѣрѣтѣреѣ чеѣ

адевъратъ ші кѣмпънітоаре, не кареа о
аре ачеа дескоперіре позъ асѣпра віедеі
de tóte zile. Фіиндкѣ ракіѣл нічі дитъреце
нічі хрѣнеце, аша дар нѣ é de тревѣиндѣ
нічі лѣкрѣторѣлѣи ла а са тѣнкѣ амаръ!
Дакъ ачела вар дѣкрѣѣеа не воі ла а
вóстре тѣнчі амаре, атѣнчі еѣ дѣсѣші
м'аш пѣне дѣ контрѣ, сѣ нѣ се стеаргѣ
ракіѣл. Еѣ вѣд дѣсѣ къ é стрікѣтор пѣп-
трѣ сѣпѣтате ші авере. Е лѣкрѣ доведіт
вріп есперіиндѣ кареа с'а фѣкѣт дѣ алте
дері, кѣткѣ кіар лѣкрѣторѣл de рѣнд се
ва аола маі віне дакѣ се ва стерѣе ракіѣл.
Ачѣаста везі віне контразіче крѣземѣпѣтѣ-
лѣи векіѣ, не каре дѣ авеаѣ óменіі деспре
пѣтереа хрѣнітоаре ші дѣкрѣѣетоаре а
ракіѣлѣи. — Фіинд óменіі пѣртаді де астѣ
рѣтѣѣіре, ші 'n Амеріка се адепта дѣкѣт
é пѣптрѣ лѣкрѣторі тóте давпеле деспре
партеа дѣсоцірілор де контепіре; дѣсѣ
есперіиндѣа кѣт се каде а арѣтат дѣ міі де
іаші, кѣткѣ óменіі с'аѣ аолат дѣ рѣтѣѣіре.
Кѣчі де време че ракіѣл дѣпнедекѣ містѣі-
реа, плѣтѣніі ші фікатѣл ле стрікѣ преа
вѣшор, аша тревѣіе ка лѣкрѣторіі сѣ се а-
оле фѣрѣ ракіѣ неапѣрат кѣ тѣлт маі сѣ-
пѣтоші. Фѣрѣ де ачѣеа некелтѣинд лѣ-
крѣторѣл пѣптрѣ ракіѣ се поате дѣтѣрѣка
маі кѣлѣброс шіа се хрѣні маі віне. Пріп
вртѣаре вѣнаі старе се дѣндреапѣт дѣ доѣ
прівінѣе. Дѣлсѣл пріп контепіре нѣ нѣмаі
кѣ пóте сѣвѣрші ачелаші лѣкрѣ, дар і се
оаче ші маі вѣшор ка маі пайнте, кѣчі акѣт
тѣнкѣ маі тѣлт ші маі віне. Дѣ вртѣ
(нефіинд пріп ракіѣ дѣмпінтенат) нѣ се ва
маі стрѣкѣра дін тóте пѣтеріле ші сеара
нѣ ва кѣдеа кѣ тотѣл слѣвіт дѣ чатѣл сѣѣ
ка маі пайнте. Не лѣпгѣ ачѣеа ва трѣі
фѣрѣ соадѣ ші вражѣв, ва фі весел ші

віоіѣ дѣ міжлокѣл челор че се дін de дѣл-
сѣл, ва фі тѣлѣдѣміт кѣ Дѣтнезеѣ ші кѣ
конѣіиндѣ са.

Ѣп дѣрап. Атѣнчі ар пѣтеа трѣі
оаменіі де тот фѣрѣ ракіѣ?

(Кѣ атѣта дѣнеіем естрактѣл фѣкѣт дін а-
чѣеа кѣртічікѣ фолосітоаре че е традѣсѣ de D.
Iosіf Manі спре а се тіпѣрі дѣтреагѣ.)

Literele corespundietorie firei limbei rumanesci, si inquo que-va.

(Ѣрмаре)

II. Пропѣндѣареа консонѣнтелор.

Дінтре консонѣнте віп ла сокотеалѣ:
с, d, g, q, s, t, ші дѣ оаре че прівінѣдѣ і,
дечі:

С сѣнѣ

1. Ка к дѣпайнте de а, о, u, дѣпайнте de кон-
сонѣнте ші дѣпайнте de e, дакѣ ачѣаста сѣнѣ
ка ѣ сеаѣ ж, прекут: calle = кале; социу
= кокѣ; cute = кѣте; credintia = крѣдін-
ѣѣ; фѣкѣторіѣ = facetoriu; facendu = фѣ-
кѣнд.

2. Ка ч сѣнѣ дѣпайнте de e каре нѣ сѣ-
пѣ ка ѣ сеаѣ ж, дѣпайнте de i кѣ зп пѣнт,
акѣпнт сеаѣ семпѣл скѣртѣреі de асѣпра,
прекут: lucifergu = лѣчеафѣр; сега = чеа-
рѣ; lucire = лѣѣіре; а luci = а лѣчі; аічі
= аісі etc.

3. Ка ц сѣнѣ дѣпайнте de i кѣ доѣ пѣн-
те сеаѣ кѣ акѣпнтѣл дѣплікѣт деасѣпра, дѣ
сілава: сіос ші дѣ кѣвінтеле вртѣтоарѣе:
calcianu = кѣлѣзп; сѣгнасіи = кѣрпаѣ;
сісіа = ціѣѣ; ghіacіа = ріаѣѣ; greсіа =
греаѣѣ; масіи, місіа, фасіа, scorсіа, ші че-
ле фортате дін трѣнселѣе; — прекут: ри-

einu = пѣдин; a insoci = а ѡсоци; gresosu = гредос; scorciosu = скордос etc.

Qu.

Ђрмеазъ регъла лѣи С кѣ ачеѡа лѡваре афаръ, кѣ ла дѣпсѣл пѣ се ѡнтреѡвѣндеазъ пѣчи одатъ і кѣ доъ пѣнте, сеаѡ кѣ акѡинт дѣпликат, ши пѣмаі ѡн кѣѡнтѣл: laquiu = лац, сѡпъ ка ц; прекѡм: quare = каре; quocu = къчи; qui = чи; quine = чине; torque = тоарче; torquendu = торкънд etc.

G сѡпъ

1. Ка г ѡпайте de а, о, u, ѡпайте de консонѡнте ши ѡпайте de е деакъ сѡпъ ка т сеаѡ ѡ, спре есѡмплѣ: gaura = гауръ; gura = гуръ; greѡ = греу; culegetoru = кълегъторѣ; cullegendu = кълегънд.

2. Ка ц ѡпайте de і ши ѡпайте de е деакъ пѣ сѡпъ ка т сеаѡ ѡ, прекѡм: merge = мерге; mergi = мерѡи.

Тиנד кѣ с ѡпайте de і ши е, деакъ е пѣ сѡпъ ка т сеаѡ ѡ сѡпъ ка ч, еаръ г ка ц; аколо ѡнде ѡн пѣмѣтеле ѡнтѡмплѣрѣ ар трѣѡвѣ сѣ сѡпе с ка k, ши g ка г, вом пѣпе дѣпъ дѣпселе ѡн h мѣт, спре есѡмпле: inchinare = ѡпѡнаре; ghiasia = гѡацъ; ghlande = гѡнде, etc.

D.

Сѡпъ ка z ѡпайте de і кѣ доъ пѣнте, сеаѡ акѡинт дѣпликат, сеаѡ кѣ семпѣл скѣртѣреі деасѡпра; ѡн тоате челеламте ѡнтѡмплѣрѣ сѡпъ ка d, прекѡм: dici = зѣкъ, a audi = а азѣи; pordi = перѣи; domnu = Домн.

S.

Сѡпъ ка ш ѡпайте de і кѣ семпѣл скѣртѣреі, кѣ доъ пѣнте сеаѡ кѣ акѡинтѣл дѣпликат деасѡпра; ѡпайте de сілаѡа: сі,

се, qui, que, ши ti, ѡнсѣ пѣмаі кѡнд ti е ѡн капет; ѡпайте de е деакъ дѣпъ дѣпсѣл ѡрмеазъ: ll, ss; rb, rp, rt прекѡм: esi = еши; esindu = ешинд; а esi = а еши; cunosci = кънощи; cunosce = къноаще; nesquine = нещине; selle = шеле; sesse = шесе; misellu = мишел etc. serbescu = шерѡеск; serpe = шерпе; desertu = дешерт. — Се іа афаръ: serbediu = сѣрѡѣѡ ши челе dedѣce din трѡпсѣл; — ка ш сѡпъ ши ѡн asternu = аштерн; stergu = щерг; ши челе dedѣce din трѡпселе; — ѡн тоате ѡнтѡмплѣрѣ челеламте сѡпъ ка с, прекѡм: seаръ = sera; sora = соаръ; saru = сарѣ etc.

Пѣртѣѡа: si = ши ар трѣѡвѣ ѡнсемпѣтѣ кѣ доъ пѣнте деасѡпра, ѡнсѣ ѡиנד кѣ пѣмаі vine алт къѡѡнт ѡпайте каре сѣ факъ консѡсіе, о лѣсѣм кѣм е.

T.

Сѡпъ 1 ка ц ѡпайте de і кѣ семпѣл скѣртѣреі, афаръ de ѡнтѡмплареа сѣѡ 2. — ѡпайте de і кѣ доъ пѣнте сеаѡ кѣ акѡинтѣл дѣпликат деасѡпра; ѡпайте de е деакъ дѣпъ е ѡрмеазъ: ll, rr; ss, спре есѡмплѣ: cauti = кѡѡѣи; tine = чине; catellu = къцел, terra = деаръ; tessa = цесѣ.

2. Ка ч ѡн сілаѡа: tiun, tios, tior, прекѡм: rogatiune = роѡѡчѣне; putintosu = пѣтѣпѡс; pitioru = пѣѡор; fetioru = феѡор; фѡѡаръ = fetiora; tioreci = ѡѡарѣи.

3. ѡн тоате челеламте ѡнтѡмплѣрѣ сѡпъ ка t прекѡм: traire = трѣре; intinde = ѡнтѣнде etc. — ѡпайте de і кѣ семпѣл скѣртѣреі de кѣтѡа е s ѡпайте de t рѣтѡне прелѡнѡ сѡпетѣл т. с. е. oste = оасте: osti = ѡѡѣи.

Челеламте консонѡнте пѣ стаѡ ѡн консонѡнте

тровоерсиѣ; ж се скрие кѣ j, прекъм: jude = жѣде; joї = жої; june = жѣне etc.

Деспре I дѣкъ с'ар пѣтѣ пѣне регълъ ѡниверсалъ кѣ II дѣ пѣтеле че ес дѣ ella пере шѣ рѣтѣне пѣмаї еа шѣ еарѣшѣ кѣ II дѣпѣнте de i пере прекъм: curella = дѣ ворѣре се аѣде пѣмаї: cureá, еарѣ кѣ ачѣ тревѣе съ фѣъ II се vede дѣн ѡенѣтѣв, къчѣ аколо е: curelleї de ѡnde аѣ venit II de в'ар фѣ фост шѣ дѣ nominativ? аше pelle дѣ пѣтерѣл тѣлторатѣк: реї de пѣн ар фѣ: pelli дѣсъ II пере дѣпѣнте de i. — С'ар пѣтѣ пѣне зѣк ачеастѣ регълъ, дѣсъ фѣнд кѣ с'ар вѣнѣ преа тѣлѣдѣ II маї кѣ самъ дѣ артѣкѣл къцетѣм а фѣ дестѣл ка съ скрѣет пре II аколо пѣмаї ѡnde се аѣде.

Дѣпъ челе зѣсе дѣ ортогрѣфѣ шѣ дѣпъ ворѣреа лѣмѣвѣ рѣтѣнещѣ ѡпор се поате дѣпѣка шѣ дѣспѣта дѣспре лѣтереле челе дѣпѣкѣте дѣ лѣмѣа поастрѣ, адекъ пої дѣнем лѣтере дѣпѣкѣте аколо ѡnde се аѣд шѣ дѣ ворѣре прекъм е дѣ къвѣнтеле че аѣ п ла дѣчепѣт, шѣ апої се компѣо кѣ препосѣдѣа ѣн спре есѣмпѣл: nodu = nod; innodu = дѣnod; innescu = дѣнек; innotu = дѣnot etc. шѣ ѡnde поѣтеще врео регълъ ортографѣкѣ сеаѣ грѣтѣтѣкалѣ, аше спре есѣмпѣл: дѣ ортогрѣфѣ ам вѣзѣт кѣ s дѣпѣнте de e съпъ кам шѣ деакъ дѣпъ е се вѣне II, ss, шѣ t, дѣпѣнте de e деакъ вѣнеаѣзъ: II, rr, ss ка д, прекъм: selle, sesse, sessu, terra, castellu, tessu: — шѣ еарѣшѣ кѣ къвѣнтеле че аѣ II шѣї перѣ дѣпѣнте de i шѣ дѣ terminadѣа ella — маї дѣколо кѣ а шѣ е дѣпѣнте de nn пѣ съпъ ка ж прекъм: can

na, renna, rennosu, etc. Дѣчѣ дѣнѣрѣа чѣсто дѣнѣтѣпѣлѣрѣ vom дѣнѣ дѣпѣкѣте, дѣсъ аѣре пѣ, пѣнѣтрѣ кѣ пѣ-сѣ de лѣпѣсъ; аше дарѣ пѣтем авѣ дѣпѣкѣтеле: II, nn, rr, ss, ѡnde ле поѣтеще врео kondѣdѣe dѣн челе ачѣ дѣсемпѣте.

(Ва вѣма.)

Л И Т Е Р А Р.

Нѣ се фѣкѣ къпоскът, кѣ ла картѣа тѣтѣлатѣ „Челе шепте пѣкѣте“ лѣкратѣ de D. профѣсор de теолоѣде Николае Вѣлѣа дѣн Вѣршед, а къреї програмъ с'аѣ пѣ-вѣкат шѣ дѣ Nr. 55 а Gazeteї поастре, с'аѣ адѣнат атѣдѣ съвскрѣиторѣ, дѣкът е пѣдежде вѣпъ, кѣ дѣ кърѣнд се ва шѣ дѣчепе тѣпѣрѣреа еї. Съвскрѣпѣдѣа се маї поате фаче атѣт ла DDнѣї колекторѣ арѣ-тадѣ дѣ Nr. 55, кът шѣ ла DD. дѣректорѣ дѣстрѣктѣвалѣ а шкоалѣмор наѣdѣоналѣе вапа-тѣче шѣ вѣгѣрене: Konstandin D. Loga, Dīmītrīe Konstandīnī шѣ Maksīmīliān Pașkă. Сънт семпе, кѣ аѣште преодѣмеа ромѣпъ ва дѣтѣрѣдѣша картѣа ачеаста кѣ интерес.

— Рѣспѣнс ла дѣбъ дѣнѣревѣрѣ. — Дѣн Макрѣобѣотѣка прѣлѣкратѣ дѣ дѣбъ то-мѣрѣ de D. Dr. de medīcīnă Павел Васѣч дѣректорѣл к. к. de каранѣтѣн с'аѣ тѣпѣрѣт есемпѣларе маї тѣлѣте декѣт ера съвскрѣи-торѣї шѣ — дѣпъ че ешѣрѣ шѣ дѣн тѣнѣлѣ компакторѣмор се афѣл de вѣнѣзаре ачѣ ла Redakѣe шѣ ла D. П. Васѣч дѣ Timiș кѣ преѣ de 1 ф. 50 крѣ арѣ. амѣеле томѣрѣ.

Дѣн Історѣа лѣї Петрѣ Maior се тот маї афѣл дѣкъ 8 есемпѣларе кѣ къте 2 ф.